

Een week uit het leven in een Afghaans veldhospitaal

Orthopeed en militair arts Michiel van Haeff opereerde van 25 augustus tot 5 november 2009 in het Militair Hospitaal van de internationale troepenmacht in Kandahar. De eerste dag amputeerde hij de arm van een negenjarig jongetje.

Maandag De militaire basis heeft de omvang van een klein dorp. Ik ren er af en toe een rondje omheen, dat is zo'n vijftien kilometer. Vandaag heb ik dienst. Het is rustig vanochtend. Mijn maat rookt buiten een sigaar, ik surf wat op mijn computer. Dat gaat traag als een slak hier in het veldhospitaal. Over het algemeen is op deze legerbasis alles uitstekend geregeld. Er is een *boardwalk*, een soort Scheveningse boulevard met winkeltjes en restaurants. Daar slenteren militairen die een middag vrij hebben. Er is een sportschool, de bedden zijn beter dan die in de duurste hotels en onze slaapkamers zijn *rocket proof*. Eten is uitstekend, sanitair net zo. Of we zullen gaan lunchen, komt een van mijn Canadese makkers vragen. We lopen langs het bouwterrein waar de Amerikanen een gloednieuw hospitaal neerzetten. Uit de kwaliteit van de materialen is op te maken dat ze van plan zijn hier nog lang te blijven. Voorlopig opereren we nog in ons houtje-touwtjehospitaal onder tentdoek en spaanplaat. Daarbinnen wordt overigens verbaazingwekkend efficiënt gewerkt. Hoe ernstig een *event* ook is, in een mum van tijd staat iedereen paraat.

Tijdens de lunch gaat onze pieper: op de markt heeft iemand zichzelf opgeblazen. Zes burgerslachtoffers. Een halfuur later landt de helikopter. Eén man is tijdens de vlucht overleden. Onder de gewonden zijn overigens zelden volwassen vrouwen. De Afghaanse samenleving

laat niet toe dat een vrouw wordt benaderd door een man die geen deel uitmaakt van de familie. Ook niet als zij medische hulp nodig heeft omdat ze in levensgevaar verkeert. Om 15.00 uur beginnen we te opereren. Om 21.00 uur ga ik naar huis. Ik stuur een lange mail naar familie en vrienden. Om 23.00 uur lig ik in bed.

Dinsdag 6.45 uur: douchen, aankleden, tanden poetsen en ontbijten. Het Amerikaanse brood is zoet, ik eet dus meestal omelet, worstjes en gebakken aardappelkoek. Ik zit aan tafel bij een Canadees. Of ik er ook vandaag weer zin in heb, vraagt hij. Je collega's zijn je familie. Je voelt enorm veel verwantschap. Wat wij zien, overstijgt de fantasie. Afgerukte ledematen, verminkte gezichten, met metaal doorboorde hoofden, aan flarden geschoten lichamen. Militairen, burgers, kinderen die door een raket zijn geraakt of op een bermbom zijn gestapt. Die ochtend amputeer ik het been van

een zevenjarig jongetje. De verpleegkundige vraagt wat hij wil eten. Aardappelen. Hij krijgt een eiwitrijke maaltijd met veel aardappel. Even later zien we dat zijn vader het zit op te eten. 's Middags arriveert onder anderen een talibanstrijder met verwondingen aan zijn hand. Tijdens de operatie praat hij voortdurend. We halen er een tolk bij. 'Ik onthoud je gezicht', zegt hij tegen de anesthesist. 'Als ik je ooit tegenkom, maak ik je dood.'

Als westerse militairen stabiel zijn, worden ze overgevlogen naar hun eigen land, stabiele Afghanen gaan naar een lokaal ziekenhuis in de stad Kandahar. Patiënten die zich daar melden, zoeken zelf een bed en wachten tot de dokter komt. Afghanistan verkeert sowieso in wat wij de Middeleeuwen noemen. Hun diepste overtuiging is *Inshallah*: God heeft het zo gewild. Ze hebben niets te verliezen. Achter een rotsblok schuilen of bukken tijdens een vuurgevecht vinden ze laf. Het gros haalt de dertig niet.

Woensdag Elke ochtend is er een rapport en een visite langs patiënten. Aan wat wij hier zien, wen je nooit. Je groeit er ook niet naar toe. Ik ben hier nu ruim vier weken. De eerste dag voelde ik innerlijke weerstand. Ik hielp collega's die dienst hadden, maar voelde mij niet verantwoordelijk. Tot ik er niet meer onderuit kwam omdat ik zelf dienst had. Sinds dat moment ben ik er weer voor de volle honderd procent. Je moet er bovenop gedrukt worden, ►

*'Aan wat wij hier zien,
wen je nooit. Je groeit er
ook niet naar toe'*

Dagboek

'Je realiseert je beter dan ooit hoe goed wij het in Nederland hebben'

► er moet geen ontsnapping meer mogelijk zijn. Pas dan geef je je over aan waarvoor je bent gekomen. Vanmiddag opereren. Tegen 18.00 uur wordt er een grote, stevige Amerikaanse militair binnengebracht. Bij doorzoeking van huizen zijn hij en zijn maten op een berrmbom gestapt. Zijn collega's zijn dood, hij is ernstig gewond. Aangezicht- en weke-delenletsel, zijn linker bovenbeen ligt volledig open. De spieren puilen eruit en de huid is paars. Het been is gezwollen tot de omvang van mijn romp. Eén chirurgisch team behandelt zijn gezicht, mijn team opereert beide benen. De zakken bloed die worden toegediend, stromen er net zo hard weer uit. Om 1.30 uur denken we het onder controle te hebben. Hij wordt overgeplaatst naar de IC. Op weg naar mijn legering loop ik langs een lange rij militairen die wachten om bloed te kunnen geven. De voorraad moet worden aangevuld. Om 2.00 uur lig ik in bed.

Donderdag Om 4.00 uur gaat mijn pieper. De Amerikaan is in gevaar, het bloed sijpelt van zijn bed op de grond. We ruiken de geur van oud bloed en afstervend weefsel. We maken de wonden weer schoon, we schroeien opnieuw de vaten dicht. Om 7.00

uur is het verband weer doordrenkt. Om 8.30 besluiten we zijn been te amputeren. Om 10.00 uur zijn we klaar. Buiten is het vijftig graden Celsius. Ik ga douchen maar de boiler is stuk. Deert niet, koelt lekker af. Ik slaap nog drie uur. 's Middags krijg ik mail van mijn zoon. 'Zo pa, dat was een heftige mailtje! Had ik beter niet kunnen lezen voor het slapen gaan.' Ik word gepiept, een helikopter brengt vier gewonde Afghanen. Ik opereer de hele middag. Om 19.00 uur loop ik met een van mijn maten naar de *dining facility*. Samen aan tafel komt vaak de ontlading: grappen en moppen, soms galgenhumor. 'And that is when the fight began', zeggen we na de clou in koor. Terug op mijn kamer valt me op hoe stoffig het is. Heel Afghanistan is extreem stoffig. Het stof kruipt overal in: je kleren, je laptop, in de wonden van patiënten. In tegenstelling tot mijn kamergeenoot, ben ik een *control freak*. Dus eens per week veeg ik de kamer. 'Kees, even alle zoi aan de kant. Hier komt de juffrouw met de zwabber.'

Vrijdag Ik ga voor batterijen naar de *boardwalk*. Daar staat een groepje Amerikaanse militairen op de hoek te eten en te roken.

Het valt me op hoe jong ze zijn, sommigen schat ik niet eens twintig. Het machinegeweer bungelt om hun schouder. Ze zijn balorig en luidruchtig. Ze laten de verpakking van hun broodje vallen waar ze staan. Ik stel me voor hoe intimiderend zij Afghaanse auto's checken bij *roadblocks*. Hun houding moet wel weerstand oproepen bij Afghanen. Hier op de basis heeft iedereen stress. Maar niet iedereen is daar even goed tegen bestand. Laatst heeft een doorgedraaide Amerikaan de loop van zijn geweer op de slaap van de hoofdcommandant gezet. Hij is net op tijd door collega's overmeesterd.

Soms vraag ik me af of onze missie zin heeft. Is dit land klaar voor democratie? De politie is zo corrupt als maar zijn kan en bij verkiezingen dienen inwoners hun vinger in de inkt te dopen om te voorkomen dat ze twee keer gaan stemmen. De taliban heeft bedreigd vingers met inkt eraf te hakken. Ik doe dit werk omdat ik me innerlijk verplicht voel. Bovendien maakt de confrontatie met deze wereld je een beter mens. Je realiseert je beter dan ooit hoe goed wij het in Nederland hebben. We moeten twee jaar langer werken en als het sneeuwt, liggen de treinen plat. Veel meer zorgen hebben we niet. ■